

CEDEFOP

European Centre for the Development
of Vocational Training

Yrkesutdanningenes framtid i Norge – Fremtidsbilder 2035

Rapport ⁽¹⁾ fra Oslo workshop 1 november 2022

---

¹ Skrevet av Jens Bjørnåvold, basert på innspill (annek 1) fra Anna Tønder Hagen, Jostein Kvisterøy og Torgeir Nyen

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Norske yrkesutdanninger fram mot og etter 2035 – den overordnede visjonen.....	5
2.1 Hva forstår vi med fremtidsrettet yrkesfagskompetanse?	6
2.2 Forankringen av yrkesfaglige kvalifikasjoner i yrker	6
2.3 Behovet for individuell tilpasning og skreddersøm.....	7
2.4 En kritisk kobling mellom fag- og yrkesopplæring i videregående og høyere yrkesfaglig utdanning	8
2.5 Den andre søyle i høyere utdanning - utvidelse av yrkesutdanning på høyere nivå	9
2.6 Styring.....	10
3. Noen avsluttende bemerkninger	11
Vedlegg 1 Program	12
Fremtiden for yrkesfag i Norge	12
Vedlegg 2 Skriftlige oppsummering fra gruppearbeidene	14

1. Innledning

Målet med Oslo-seminaret ⁽²⁾ var å legge til rette for en refleksjon omkring yrkesutdanningenes framtid i Norge – fram mot og etter 2035. Med utgangspunkt i Cedefop's fremtidsbilder (scenarier) for europeiske yrkesutdanninger ble seminardeltakerne invitert til å reflektere over hvilke alternative retninger norske yrkesutdanninger kan ta i de neste ti-årene og å identifisere hvilke praktiske og politiske som følger av disse alternativer.

Seminaret ble til i et samarbeid mellom Samarbeidsrådet for Yrkesopplæring (SRY) og det europeiske senteret for utvikling av yrkesutdanninger (European Centre for development of vocational training - Cedefop). Utdanningsdirektoratet bidro med teknisk og administrativ støtte.

Benedikte Sterner startet opp dagen med en presentasjon av sentrale utviklingstrekk i norske yrkesutdanninger. Dette ble fulgt opp av Jens Bjørnåvold og Jostein Kvisterøy (begge Cedefop) som tok for seg hovedtrekk i utviklingen av europeiske yrkesutdanninger og de fremtidsbildene eller scenariene som er utviklet med utgangspunkt i Cedefop's forskning de siste årene ⁽³⁾. Disse fremtidsbildene - som illustrerer de ulike retningene yrkesutdanningene kan ta – har følgende kjennetegn:

- (a) Et 'pluralistisk' scenario hvor yrkesutdanningene gjennomgår en utvikling mot større mangfold, både når det gjelder målgrupper, målsettinger og virkemidler. Dette innebærer at yrkesutdanningene ikke knyttes opp til et enkelt og ensartet system og enkelt sett av institusjoner, men inngår som en viktig bidragsyter til kompetanseutvikling på alle områder og nivåer. Et slikt scenario anerkjenner yrkesutdanningenes styrker i forhold til arbeidslivsnær og praksisbasert utdanning, men ser denne innretningen som viktig også utenfor dagens yrkesutdanningssystem.
- (b) Et 'distinkt' scenario hvor yrkesutdanningene framstår som en avgrenset del av utdanningssystemet hvor dedikerte aktører og institusjoner sikrer tilførselen (og oppdateringen) av kompetente fagfolk til arbeidsmarkedet. Også dette scenariet understreker at yrkesutdanningene hovedstyrke ligger i den tette koplingen mellom utdanning og arbeid, men ser det som nødvendig å videreutvikle spesialiserte institusjoner med strek røtter i arbeidsliv og yrker.
- (c) Et 'spesialisert' eller 'marginalisert' scenario hvor yrkesutdanningenes rolle er redusert og erstattes gjennom en større vektlegging av allmennfag og akademisk utdanning. Ut fra et slikt

---

⁽²⁾ Se programmet i anneks 1

⁽³⁾ Se Cedefop's studier: [The Changing Nature and Role of VET](#) and [The Future of VET](#)

alternativ vil yrkesutdanningene målgrupper og målsettinger snevres inn og hovedsakelig rette seg mot individer og grupper med særlige behov. Yrkesutdanningene vil fungere som 'brannslukkere' som kan rette opp akutte kompetansemangler og legge til rette for avgrensete etter og videreutdanninger til avgrensete grupper, ikke minst de som står utenfor arbeidsmarkedet (arbeidsledige, innvandrere, ungdom

Mens disse fremtidsbildene avspeiler viktige utviklingstrekk som kan observeres (i større eller mindre grad) i ulike europeiske land, må de ikke leses som eksakte beskrivelser av spesifikke land eller systemer. Hensikten er snarere å sette ting på spissen og kan etablere et referansepunkt for refleksjon og dialog omkring utfordringen framover – i Norge så vel som i andre europeiskeland. For ytterligere å støtte denne dialogen presenterte Cedefop en liste med konkrete spørsmål som ble brukt i den opprinnelige utviklingen av scenariene ⁽⁴⁾:

- Hva forstår vi med begrepet yrkesutdanning?
- Hvordan er yrkesutdanningene posisjonert innenfor utdanningssystemet, i forhold til arbeidslivet og i forhold til samfunnet rent allment:
  - ✓ Hvilke kvalifikasjonsnivåer er dekket?
  - ✓ Hvilken relasjon til høyere utdanning eksisterer?
  - ✓ Hva er relasjonen mellom grunnutdanninger og etter og videreutdanninger?
- Hvordan er yrkesutdanningene forankret i:
  - ✓ Oppgaver og funksjoner?
  - ✓ Yrker og profesjoner?
  - ✓ Bredere kompetanseområder?
- Hvilke målgrupper retter yrkesutdanningene seg mot?
- Hvilke farer og fordeler representerer de ulike prioritetene og utviklingsretningene?

Med utgangspunkt i disse innledende innspillene ble deltakerne delt inn i fire grupper ⁽⁵⁾. Hver gruppe ble bedt om å:

- Identifisere et sannsynlig fremtidsbilde for norske yrkesutdanninger i 2035.
- Å indikere forutsetningene for et slikt fremtidsbilde, så vel som farer og fordeler knyttet til realiseringen av et slikt scenario.

⁽⁴⁾ En mer detaljert liste er inkludert i Cedefop 2019

⁽⁵⁾ sammendrag av diskusjonene er inkludert i annekset 2.

2. Norske yrkesutdanninger fram mot og etter 2035 – den overordnede visjonen

De fire arbeidsgruppene identifiserte fremtidsbilder som i all hovedsak (selv med ulike vektlegginger) pekte i samme retning:

Også i fremtiden ser man for seg at norske yrkesutdanninger framstår som en klart definert og avgrenset del av utdanningssystemet med tette koplinger til arbeidslivets yrker og profesjoner og de oppgavene og funksjonene de er satt til å løse. Dette distinkte og avgrensede systemet må kompletteres med et mer fleksibelt (pluralistisk) tilbud av etter og videreutdanninger.

Mens yrkesutdanningene også i fremtiden må utruste unge mennesker med den kompetansen de trenger for å få tilgang til arbeidslivet må det i lang større grad, og langt mer systematisk, legges til rette for livslang og 'livsvid'⁽⁶⁾ læring. Alle arbeidsgruppene understreket behovet for gradvis og skritt-for-skritt utvikling hvor man bygger på og gradvis utvider og forbedrer dagens system. Trepartsmodellen, som delegerer betydelig innflytelse og ansvar til partene i arbeidslivet, ble gjennomgående vurdert som en forutsetning for å lykkes framover. Deltakerne understreket behovet for følgende endringer. Vi må:

- respondere raskere og bedre til stadig endrete arbeidslivsbehov;
- redusere lekkasjen av yrkesfagskandidater til allmenne og akademiske fag gjennom å styrke yrkesfagernes attraktivitet, ikke minst som utgangspunktet for livslang og livsvid læring
- respondere bedre til individuelle behov og forutsetninger, ikke minst gjennom å ta hensyn til deres allerede eksisterende kunnskaper og erfaringer, deres realkompetanse;
- fjerne blindveier og unødvendige barrierer i systemet og tydeliggjøre hvordan fagbrev kan danne utgangspunkt for både yrkesfaglig (og akademisk) læring gjennom livet;
- styrke høyere yrkesfaglig utdanning and gradvis utvikle dette til en arbeidslivsnær og praksisbasert søyle to i det norske systemet, komplementært til dagens universitets og høyskolesystem.

I de følgende delkapitlene gjennomgås disse meldingene i mer detalj.

⁽⁶⁾ Begrepet 'livsvid' læring er vanligvis ikke brukt i en norsk sammenheng. Begrepet ('life wide' learning) ble imidlertid lansert allerede i 2000/2001 i forbindelse med Europakommisjonens Memorandum/ Kommunikasjon omkring livslang læring og viser til at læring skjer i mange settinger, ikke bare innenfor formell utdanning, men også i arbeidsliv og fritid.

2.1 Hva forstår vi med fremtidsrettet yrkesfagskompetanse?

Yrkesfaglig kompetanse må være 'bred' i den forstand at den må inkludere generell og allmenn kunnskap (alt fra grunnleggende ferdigheter knyttet til å lese, skrive og regne til forståelse av samfunnet vi lever i), instrumentelle og tekniske ferdigheter (knyttet til et fag eller en funksjon i arbeidslivet) så vel som tverrgående (transversal, soft) kompetanse (hvordan bruke egne ressurser og forutsetninger, hvordan relatere til og arbeide med andre). Yrkesfaglig kompetanse må videre være 'dyp' i den forstand at den er solid forankret i roller og oppgaver i arbeidslivet. Denne bredden og dybden forutsetter at læring i klasserommet suppleres og kompletteres gjennom læring i arbeid og i praksis, i autentiske og realistiske situasjoner. Kun på denne måten kan kandidatene forstå når, hvor og hvordan kunnskaper og ferdigheter kan anvendes. Solid yrkesfaglig kompetanse kan ikke opparbeides i form av isolerte kunnskaps eller ferdighetsfragmenter, men krever en helhetstilnærming som gjør den enkelte i stand til å opptre selvstendig. Han eller hun må være seg bevisst egen ferdighet og kompetanse og være i stand til å anvende dem i gitte, og ofte uforutsette og uplanlagte, situasjoner. Yrkesfaglig kompetanse dreier seg ikke kun om å tilegne seg instrumentelle eller tekniske ferdigheter, men forutsetter generell og allmenn kunnskap så vel som en forståelse av konteksten hvor ferdighetene skal anvendes. Denne yrkesfaglige kompetansen danner grunnlaget for videre læring, formell og uformell, gjennom hele livet. Tverrgående kompetanse ("soft skills") er også av avgjørende betydning; de kan ikke læres som fragmenter og i isolasjon, men må læres gjennom arbeid og praksis.

Flere deltakere uttrykte skepsis i forhold til introduksjonen av moduler innenfor yrkesfagene. Ifølge disse kan modulisering undergrave utviklingen av solid yrkesfaglig kompetanse gjennom å fremme læring med svake koplinger til praksis og autentiske arbeidssituasjoner. Skepsisen til modulisering ble ikke delt av alle, flere deltakere pekte på at en delvis modulisering kan øke systemets fleksibilitet og gjøre det lettere for enkeltindivider å tilpasse utdanning og opplæring til egne behov og forutsetninger.

2.2 Forankringen av yrkesfaglige kvalifikasjoner i yrker

Yrkesopplæringssystemet må samlet sett speile måten arbeidsmarkedet er strukturert på, og hele tiden utvikle seg i takt med endringer i arbeidslivet. Norsk yrkesutdanning forventes i 2035 fortsatt å være organisert etter distinkte yrkeskvalifikasjoner ('lærefag') som samsvarer med eksisterende yrker i arbeidsmarkedet. Mens yrker dermed utgjør en hovedforankring for yrkesutdanning, ble det erkjent at ikke alle oppgaver og funksjoner i arbeidsmarkedet er strukturert etter klart definerte yrker. Den raske utviklingen i oppgaver og funksjoner på arbeidsmarkedet understreker behovet for å være åpen for nye tilpassede yrker og oppgaver. Mens distinkte og yrkesrelaterte yrkesfaglige

kvalifikasjoner (lærefag) blir sett på som sentrale også i fremtiden, kan en systematisk 'fremtidssikring' ikke kun forholde seg til eksisterende strukturer. Flere deltakere advarte mot en for reaktiv og passiv holdning til endring. Yrkesopplæringen må ikke kun ses som en passiv mottaker, men skal aktivt drive og fremme utvikling og bruk av relevante og avanserte ferdigheter og kompetanser i yrker og i arbeidsmarkedet. Deltakerne pekte videre på dagens nasjonale kvalifikasjonsrammeverks begrensende rolle, særlig ved å begrense muligheten til å utvikle avanserte yrkesutdanninger over nivå 5. Det hevdes at behovet for avanserte yrkesfaglige ferdigheter og kompetanser øker i mange deler av arbeidsmarkedet og samfunnet, og at dette må løftes og håndteres bedre i tiårene som kommer.

2.3 Behovet for individuell tilpasning og skreddersøm

Et fremtidig yrkesopplæringssystem må være åpent for alle mulige kandidater, uavhengig av alder og tidligere erfaring. Dette må kombineres med en åpenhet for overganger og progresjon.

Yrkesopplæringen fram mot 2035 må favne både ungdom, unge voksne og ha et sterkere søkelys på voksne som søker å oppdatere sin kompetanse. Det vil også være behov for å møte de ulike behovene til mer sårbare grupper, som migranter og arbeidsledige. Dette innebærer at samme kvalifikasjoner kan oppnås på forskjellige måter, på grunnlag av medbrakt kompetanse og tidligere erfaringer hos den enkelte. Selv om dette peker i retning av økt vektlegging, bruk og anerkjennelse av realkompetansevurdering, ser det ut til å være nødvendig med en form for modulisering for å legge til rette for mer individrettet kvalifisering og rekvalifisering. Det sistnevnte er av mange deltakere sett på som relevant for videreutdanning og høyere yrkesfaglig utdanning, men mer problematisk for fag- og yrkesopplæring (i videregående opplæring, hvor progresjonen i læringen er sentral). Åpenhet defineres av deltakerne som horisontal (kandidater må få bevege seg "sideveis", omvalg må være mulig) og vertikal («blindveier» må fjernes, kandidater må alltid kunne videreutvikle sin læring og bygge videre på sine kvalifikasjoner). For at denne åpenheten skal bli en realitet, er det en forutsetning at utdanningssystemet er transparent og gjort kjent. Kandidatene må på et tidlig tidspunkt ha lett tilgang til informasjon om eksisterende muligheter (hvilke kvalifikasjoner og opplæringsmuligheter finnes, hvordan er disse knyttet til andre kvalifikasjoner, både horisontalt og vertikalt, og bli bevisst på hvordan de kan brukes i fremtiden. Dette peker i sin tur på viktigheten av veiledning og rådgivning. Økt bevissthet er en forutsetning hvis yrkesutdanning skal sees på som et springbrett for livslang læring, og ikke som en «blindvei». Andelen yrkesfagelever som velger overgang til særlig vg3 påbygg studieforbereende i videregående opplæring illustrerer en oppfatning av yrkesfag som en mindre attraktiv utdanningsvei.

2.4 En kritisk kobling mellom fag- og yrkesopplæring i videregående og høyere yrkesfaglig utdanning

For at yrkesutdanning skal oppfylle sin rolle i samfunnet, må den ha tillit og anerkjennes.

Yrkesutdanningenes troverdighet avhenger av om utdanningene kvalifiserer unge mennesker til deltakelse i arbeidsmarkedet, med en arbeidslivstilknytning med anstendige lønns- og arbeidsvilkår, og som er robust i møte med skiftende behov i arbeidsmarkedet.

Yrkesfaglige kvalifikasjoner må derfor gjenspeile yrker, oppgaver og funksjoner, og samtidig vise evne til å tilpasse seg utvikling og nye yrker. Yrkesutdanningene må forbedre sin evne til å svare på arbeidsmarkedets behov på områder der yrker er svakt forankret og/eller i ferd med å endre seg. Dette er en spesiell utfordring ettersom dagens aktører og interessenter ikke i tilstrekkelig grad kjenner utviklingstrekk og behov.

Troverdigheten til yrkesutdanningene fram mot 2035 krever (spesielt) at koblingen mellom fag- og yrkesopplæring i videregående og høyere yrkesfaglig utdanning videreutvikles og avklares. Høyere yrkesfaglig utdanning spiller en kritisk rolle i å møte ulike behov til en mangfoldig gruppe brukere. Disse utdanningene må være i stand til å balansere mellom økt mangfold av tilbydere av opplæring (innenfor og utenfor de tradisjonelle fagskolene) og styrket åpenhet og overganger (gjøre det lettere for kandidater å få informasjon om alternative tilbud, mulige utdanningsveier og muligheter for systematisk å bygge formell kompetanse på tvers av ulike tilbydere). Dette innebærer å finne en balanse mellom økt fleksibilitet og nødvendig stabilitet og forutsigbarhet.

Styrkingen av høyere yrkesfaglig utdanning innebærer en utvisking av grensene mellom yrkesrettet utdanning og opplæring og annen høyere utdanning. Det vil for eksempel være behov for at personer med akademisk bakgrunn tilfører tekniske ferdigheter og praksisbasert kompetanse til sin eksisterende kompetanse og kvalifikasjoner. For andre vil det være behov for mer teoretisk kunnskap som tillegg til deres yrkesprofil og kvalifikasjoner. I noen tilfeller vil høyere yrkesfaglig utdanning spille en nøkkelrolle for å oppnå en høyere kvalifikasjon eller grad. I andre tilfeller vil høyere yrkesfaglig utdanning ikke kreve formell utdanning/studiepoeng, men omfatte regelmessig (ikke-formell) kompetanseutvikling på jobb og andre steder.

Deltakerne var generelt enige om, som nevnt tidligere, at modulisering er nødvendig i høyere yrkesfaglig utdanning, både for å møte behovet for åpenhet/overganger og behovet for relevans/kvalitet. Modulbaserte tilbud er viktig for både faglærte og ikke kvalifiserte personer. En faglært person skal kunne velge opplæring som er relevant utfra umiddelbare behov, en ikke kvalifisert person må få komme tilgang til tilpasset opplæring ut fra egne behov og evner.

2.5 Den andre søyle i høyere utdanning - utvidelse av yrkesutdanning på høyere nivå

Den fremtidige statusen til yrkesutdanning i Norge avhenger av en åpning og utvidelse til høyere nivåer, dels ved å lette overganger til eksisterende høyere utdanningsprogrammer, og dels ved å utvikle en andre søyle for høyere utdanning som tilbyr avansert praksis- og arbeidsbasert utdanning og opplæring, på nivå over dagens nivå 5 i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Det eksisterende "glasstaket" på nivå 5 hindrer tilbud av avanserte yrkeskvalifikasjoner på nivå 6-8. Dette peker på universitetenes de facto monopol på å tilby kvalifikasjoner på høyere nivå, noe som drastisk undergraver tilbud av avanserte yrkeskompetanse og ferdigheter. Denne strukturelle begrensningen i NKR setter norsk yrkesutdanning på kant med utviklingen i flere naboland (for eksempel Tyskland og Sveits) hvor avansert yrkesutdanning på høyere nivå prioriteres. Å utvikle en søyle for yrkesorientert høyere utdanning demper oppfatningen av yrkesutdanning som en «blindvei», og signaliserer at fag- og yrkesopplæring på videregående nivå er et springbrett som åpner opp for en rekke fremtidige utdannings- og karrieremuligheter. Deltakerne pekte på flere vilkår som må oppfylles dersom en andre søyle skal realiseres:

- Utvikling og styrking av en andre søyle må kombineres med bedre koblinger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning som tilbys av universiteter. Målet er ikke å skape en ny «silo», men også å åpne og utvide veiene fra høyere yrkesfaglig utdanning til tradisjonell, akademisk høyere utdanning.
- Utvidelse av yrkesutdanning til nivå 6-8 må speile eksisterende og kommende kompetansebehov i yrker og i arbeidsmarkedet.
- Utvidelse til nivå 6-8 må kobles til og bygge på eksisterende kvalifikasjoner på nivå 4-5, og synliggjøre tydelige læringsveier for den enkelte.
- Utvidelse til nivå 6-8 vil måtte bygge på eksisterende institusjoner (som fagskoler), men også omfatte andre tilbydere, Mesterbrev kan for eksempel spille en nøkkelrolle i dette.
- Utvikling og styrking av en ny søyle for høyere utdanning krever mer bevissthet rundt særtrekk og kjennetegn ved avanserte yrkeskunnskaper og kompetanser, og fremragende yrkesutdanning.
- Å realisere en andre søyle krever mer fokus på verdien av anerkjennning (realkompetansedokumentasjon- og vurdering) samt veiledning/rådgivning. Veier fra fag- og yrkesopplæring til høyere nivåer må gi rom for individuell skreddersøm, og være basert på fleksible institusjoner og systemer.

Deltakerne uttrykte enighet om behovet for en styrking av høyere yrkesfaglig utdanning, men pekte på manglende politisk forståelse og bevissthet som en hovedbarriere for suksess. Mange interessenter tar for gitt at dagens (universitetsdominerte) UH-system er det eneste mulige og ser ikke behovet for å prioritere utvikling av avanserte, praksis- og arbeidsbaserte kompetanser og ferdigheter. En forutsetning for å lykkes er å øke bevisstheten blant sentrale interessenter om viktigheten av avanserte ferdigheter og kompetanser. Prosessen med å styrke bevissthet må starte med en revisjon av NKR, og fjerne «glasstaket» mellom nivå 5 og 6.

2.6 Styring

Fremtiden til norsk yrkesutdanning kan ikke alene vurderes gjennom utdanningspolitikkenes briller, men må gjenspeile prioriteringer fra et mangfold av aktører og interessenter i arbeidsmarkedet og i samfunnet. Det er enighet om at trepartssamarbeidet og styringen av fag- og yrkesopplæringen bør fortsette og styrkes, da dette vurderes som en forutsetning for felles eierskap og overordnet legitimitet til systemet.

Rollen til trepartssamarbeid om høyere yrkesfaglig utdanning trenger ytterligere refleksjon i tiden framover, gitt det økende mangfoldet i denne delen av systemet. Det er enighet om at styringsordningene må bli mer dynamiske. Deltakerne vurderte det eksisterende systemet som for stivt og for lite smidig for å møte raske endringer i kompetansebehov og krav i arbeidslivet. Behov for fleksibilitet og hastighet må balanseres med behov for åpenhet, stabilitet og forutsigbarhet i systemet. Deltakerne understreket behovet for gradvis og inkrementell endring, som normalt bygger på yrker, og etablerte yrkeskvalifikasjoner (lærefag). Det ble hevdet at endring i de fleste tilfeller kan implementeres ved å tilby nye spesialiseringer, og ved individuell tilrettelegging og fleksibilitet på skolenivå. Flere deltakere pekte på behovet for økt oppmerksomhet på ungdomsskolen og viktigheten av å se dette som et springbrett inn i yrkesutdanninger.

Den operative rollen til det regionale nivået (fylkeskommuner, opplæringskontorer og prøvenemnder) må vies mer oppmerksomhet. Deltakerne observerte betydelige forskjeller i regionenes evne til å videreføre nasjonale mål, noe som indikerer at det er rom for økt gjensidig læring. Gitt et scenario der fag- og yrkesopplæring utvides til et høyere nivå og samhandler tettere med høyere yrkesfaglig utdanning, blir fylkeskommunenes rolle i planlegging og gjennomføring av yrkesutdanningspolitikk enda viktigere.

3. Noen avsluttende bemerkninger

Det er stor enighet om at fag- og yrkesopplæringen i Norge i 2035 (som i dag) er basert på et utpreget fag- og yrkesopplæringssystem forankret i yrker og strukturert rundt klart definerte yrkeskvalifikasjoner (lærefag). Yrkesutdanning og opplæring er imidlertid utvidet til høyere nivåer (potensielt også til nivå 6-8 i NKR) og samhandler mye tettere med etter- og videreutdanning, og møter behov for rekvalifisering, kvalifisering og livslang læring. Utvidelsen krever en mer mangfoldig tilnærming, som inviterer til et bredere mangfold av tilbydere og (potensielt) introduserer nye former for koordinering og styring. Samlet sett må det norske yrkesutdanningssystemet åpnes for horisontal og vertikal progresjon som nøye reflekterer behovene til den enkelte i ulike aldre og i ulike livssituasjoner.

Det er uenighet om moduliseringens fremtidige rolle. De fleste deltakerne ser på modulisering som en nødvendighet i høyere yrkesfaglig utdanning, men ikke alle. Når det gjelder fag- og yrkesopplæring er modulisering mer kontroversielt, ('vil føre til fragmentering'). De fire gruppene var kun kort innom den endrede rollen til regionale og lokale aktører og interessenter for å realisere visjonen for yrkesutdanningene fram mot 2035. Selv om dette kan reflektere utvalget av deltakere på seminaret (det mangler regionale og lokale aktører og interessenter), peker det på «blindsoner» i diskusjonen på seminaret, som må adresseres i tiden som kommer.

Fremtiden for yrkesfag i Norge

01. november 2022

Thon Hotel Vika Atrium

Munkedamsveien 45

0250 Oslo

Program

09:00 – 09:15 Velkommen

Trude Tinnlund (Leder SRY), Rebekka Borsch (Nestleder SRY), Jens Bjørnåvold (Cedefop)

Europeiske yrkesfag – hovedtrekk og utfordringer

Jens Bjørnåvold og Jostein Kvsterøy (Cedefop)

Norske yrkesfag – hovedtrekk og utfordringer

Benedikte Sterner (LO) og Ingrid Paaske Gulbrandsen (Spekter)

09:45 – 10:30 Cedefop's fremtidsbilder; hva forteller de oss og hva kan de brukes til?

Philipp Grollmann (Bundesinstitut für berufsbildung - BIBB) og Jens Bjørnåvold (Cedefop)

10:30 – 12:30 Første gruppearbeid: visjoner og valg frem mot og etter 2035

Hver gruppe utfordres til å skissere et fremtidsbilde for norsk yrkesutdanning frem mot og etter 2035. Hensikten er å tydeliggjøre hva som er forbundet med en slik visjon og hvilke valg vi står overfor og hva den medfører av muligheter, begrensninger og dilemmaer.

12:30 – 13:00 Første plenumsrefleksjon

Kort (4x5 minutter) gjennomgang i plenum av gruppens foreløpige konklusjoner .

Refleksjoner om framtidens yrkesfag: Sindre Lysø, Statssekretær Kunnskapsdepartementet

13:00 – 14:00 Lunsj

14:00 – 15:00 Andre gruppearbeid: hvordan virkeliggjøre visjonen

Med utgangspunkt i konklusjonene fra formiddagen utfordres gruppene til å tydeliggjøre forutsetningene for og konsekvensene av de identifiserte fremtidsbildene.

15:00 – 15:15 Kaffepause

15:15 – 16:45 Norske fremtidsbilder – hvilke retninger kan vi velge?

Gruppene presenterer sine hovedobservasjoner og konklusjoner. Med utgangspunkt i dette oppfordres deltakerne til å reflektere over seminarets hovedspørsmål:

Hvilke valg må tas for å styrke og videreutvikle yrkesfagene frem mot og etter 2035? Trenger vi en nasjonal strategi for å fremme praksisbasert og arbeidslivsnær kompetanseutvikling i Norge?

16:45 – 17:00 Veien videre

Vedlegg 2 Skriftlige oppsummering fra gruppearbeidene

Scenario A

Bjornavold.docx

Scenario B

Norwegian VET 2035.Norwegian VET 2035.Norwegian VET 2035.

Scenario C

Scenario D